

var uppá lögmann sum at sletta vatn á gás.

Danir hava eitt orðafelli. sum sigur: »Der er to slags løgne og så statistikš og Churchill sáli sigst hava sagt, at ein hevði svartar lygnir, hvítar lygnir og statistikk. Hetta er ikki bara skemt, men sjálvandi sagt um missnýtslu av hagtølum — statistikki.

Vanareingjari av veruleikanum

Tað tykist sum ábyrgdarmaðurin fyrri hesi roðu er eitt »óforbetriligt tilfelli« sum vanareingjari av veruleikanum, men hetta skal eg lýsa nærri seinni.

Tá eg sigi ábyrgdarmaðurin fyrri hesi roðu, so er tað tí, eg meti hana standa fyrri egnu rokning hansara aleina.

Hann tykist ikki tosa fyrri eina samgongu, men bert fyrri seg sjálvan. Tí er skjalið nú aftur fyrri fjórðu ferð partvist eitt forargilsins skjal, eitt spottarans skjal, eitt argarans skjal, og tað er ikki bert andstöðuna, hann argar, men hann rekur so sanniliga eina speikan og útspillan av samgongupartnarum.

Henda lögmanroða er eftir øllum at døma hin seinasta, sum Pauli Ellefsen nakrantíð kemur at halda. Ikki bert hevur tað víst seg, at handalagið so langt ífrá stóð mál við tað, sum væntast kundi av reypin- um í árunum 1974—80, soleiðis at atkvøðutalið í heyst verður merkt av hesum, men Pauli Ellefsen he- hevur sjálvur til høgru og vinstu boðað frá, at í Tinganes fer hann ikki aftur.

Fyrri meg sjálvan hevur tað tí verið forvitnisligt í hesum sambandi at minna meg aftur á gongdina tey nærum fimtan árin, eg havi havt mína gongd á hesum tingi. Serliga gongdina tey seinastu tíggu árin síðani 1974.

Tá vórðu tveir nýggir menn Óli Breckmann og Pauli Ellefsen valdir fyrstu ferð.

Báðir eru so mætir menn, at teir — hvør í sínum flokki — hava havt munandi ávirkan hesi árin.

Sjálvar havi eg ikki mett hesa ávirkan positiva, men ein partur av veljarunum hava so ivaaleyst gjørt tað, og veljarin fær tað jú sum hann vil hava tað. Ongin kann loyva sær at siga, at veljarin ikki hevur rætt, í hvussu er ikki so leingi honum ikki eydnast at sannføra veljaran um nakað annað...

Tað sum kortini harmar meg í broytingini, sum fram er farin hesi árin, er, at hon ikki hevur styrkt umdømi umsitingar- og lóggávu- valdsins — landsstýrisins og lógtingsins — heldur øvugt.

Virðingin og álitið

Fyrri var viðskifti almenningsins við myndugleikar, stjórn, lögting og embætisvald í so nógv merkt av autoritetstrúgv. Tað var ikki væntað, at avgerðir, tiknar av hesum, kundu broytast og almenningurin trúði fast uppá, at tær vórðu tiknar eftir fóstum og skipaðum reglum.

Seinni, tá demokratiseringin var meira gjøgnumførd, luttók borgarin meira beinleiðis í lóggávu- og umsitingararbeiði ígjøgnum valdu umboð síni. Tó var framvegis virðing fyrri

hesum arbeiði og borgarin hevði álít á, at avgerðin um viðurskifti hansara var saklig og at øll vóru líka fyrri lógini og at mismunur ikki varð framdur.

Men síðan er vorðið ódrvisi og serliga gjørdust seinastu fyra árin eitt lögð tífarskeið. Tað er eins og teir sonevndu »verðinormarnir« — tað sum hevur hugsjónarligt virði og lívsvirði — eru umbroytt. Borgarin forletur seg ikki longur uppá, at hitt almenna veitir honum »fair play« — rættvísu viðgerð — og hann kennir seg ótrygga við tey sjónligu lýti, sum nú eyðkenna umsiting og lóggávu, hóast tað sjálvandi ikki er umsitingin sum so, ið er broytt, men tær avgerðir, sum avgera, hvussu umsitið verður.

Misteinkiligeran av almennum

Fyrirreikandi arbeiðið varð gjørt árin 1975—80 við eini áhaldandi misteinkiligeran av øllum almennum, sum varð gjørt til ein samfelagsblóðsúgvara, ið át stóri og stóri part av samfelagslagkøkuni, uttan at veita borgarunum endurgjald í böttari »service« — böttum tænastuveitingum.

Við ymsum skrimslum skaptist gróðrarbotnur fyrri einum politiskum lívssýni, har tankin um felagsskap og solidaritet var látlurur, og har tað sum kundi gróða eitt samfelag, sum var sjúkt av sosialismu, var strembanin hjá hvørjum einstøkum fyrri at nœra at sær.

Tað, sum sigldi sín egna sjógv, hevði altið røttu kósina, tí ráddi sum mest um at bróta niður almenna møguleikan fyrri at skipa fyrri eini skilagóðari stýring.

Syndabukkaideologiir blómaðu upp aftur, og nakrir av syndabukkunum vóru almenn umsiting, sosialistar, útbúgvandi fólk, friðarelskandi fólk, avvíkjarar av ymsum slag og ikki minst skyldan til at varða av hvørjum øðrum.

Aftaná hesa fyrirreiking hava vit nú havt fyra ár at royna henda politikk í praksis.

Hetta var nógv mikið — ja, alt ov mikið.

Spurningurin er nú, um borgarin aftaná hetta hevur so mikið av virðing eftir fyrri sjálvari teirri politisku skipanini — tí demokratiska systeminum — at hann leggur í at fáa viðurskiftini aftur á beint.

Hava fyra ár við vina- og kenningspolitikk forkomið allari virðing fyrri politiskum arbeiði?

Hava fyra ár við tørvandi álvarssemi í landsstýri, klandri í samgongu og einum óhugaligum høgargjóstri á tingi sannført borgaran um, at hann, sum vil hava nakrar sømdir, má keypa tær við síni atkvøðu?

Ellar er slíkt tæri í fólkinum, at tað nú skúgv var hesi fyrirbrigdi frá sær og velur eina kós, sum sópar dustið út og setir eitt stýri, sum kann taka ábyrgd fyrri at fáa okkum inn um eggina aftur, sum kann byggja hesum samfelag eitt trygt búskaparligt stæði við demokratiskari trygd til hvønn einasta borgara — við sannføring um, at atkvøðuna eigur hann sjálvur, soleiðis at hann eigur sínar sømdir uttan at noyðast at vera vinur ella kenningi.

Vil borgarin hava okkara góðu gomlu eyðkenni aftur í hásætið?

Eg trúgvi at hetta skal eydnast nú!

Fyrra ára undirvísing í hvussu »tingini« ikki skulu gerast, má vera nógv mikið.

Tíð fyrri skeyti

3. november seinasta ár vísti eg á vandan fyrri at tíðin fram til valið í heyst fór fyrri skeyti. Vísti á, at tað stórt sæð bert blivu 2 1/2 mánaði til lóggávuarbeiði og uppbyggingararbeiði. Hetta tí samgongan hevði boðað frá, at hon skuldi hava eitt sabbatskvartal fram til 15. februar 1984, síðan kundi tingarbeiði verða í 2 1/2 mánaða, áðrenn farið varð eitt kvartal í summarfrí, seinasta kvartal fór til valstrið.

Tiveri var henda meting sera beinrakin.

Eg vísti eisini á, hvussu ábyrgdarleyst hetta var, og mælti til at nýta fyrsta kvartal — sabbatskvartal — til at reka valstrið í staðin fyrri, soleiðis at ein arbeiðsdúglig samgonga slapp til verka tíðliga í 1984.

So nógv, sum teir hava talað um samgonguklandur og samgonguslit munnu teir helst hava verið samdir í tí skilagóða í vali tá, men kortini tóku teir ikki undir.

Serliga vendi eg mæri í røðuni tá til fólkaflakkin og vísti á tað ábyrgdarloysi og tann ómoral, teir sýndu við at lata samgonguna halda fram, aftaná at hon hevði víst, at hon ikki var arbeiðsfør vegna innanhýsis klandur. Hetta komst av, at júst formaður fólkaflaksins undir somu viðgerð loksins varð vorðin sannførdur um tað ómoralska í tí, at borgararnir ikki vórðu mettir líka fyrri lógini í landsstýri og samgongu — at hann tá endiliga tók undir við tí, sum javnaðarflokkurin hevði víst á í trý ár.

Steikjast í egnum feitti

Men svar fólkaflaksins var, at lögmaður var ikki nógv mikið pindur av tí tørvandi samsvari, sum var í millum hansara lastan av uttanlandsskuldini árin 1975—80 og risavøksturin í somu skuld árin 1981—83. Hann skuldi steikjast í sínum egna feitti, søgdu teir. Steikjast í sínum egna feitti, tá tær 3000 milliónirnar, sum hann hevði verið við til at skuldbinda okkum fyrri, vóru komnar uppá pappírið. Tær

skuldu við í hagtøluni, áðrenn teir vildu sleppa honum. Harafturat skuldi hann sleppa at dansa á glóðunum eftir tí báli, hann kyndi 1975—80 við síni skeivu lýsing av samfelagsviðurskiftum sum heild, og sum hann nórði 1981—83, tá tað kom fram, at hann ongi politisk alternativir átti.

Hetta var eitt kyniskt og nærmast asosialt sjónarmið, tí tað blivu ikki fólkaflakkin, sambandsflakkin ella sjálvstýrisflakkin, sum komu at rinda prisin fyrri hetta, men vanligi skattaborgarin.

Í heila tikið hevur tað verið sera óforsvarligt av øllum hesum trimum flokkum at draga politisku nagga-tódnina, sum longu var sjónlig, áðrenn eitt ár var farið, út í heili fyrra ár. Tað er m.a. tað, sum hevur skapt hetta versnaða politiska veðurlagið — hetta vánaliga politiska klímaið — har allar møguligar ónodir, sum skaða okkara litla demokrati, sleppa at gera var við seg, soleiðis at broytingin í mannagongd og morali er so stór.

Fyrr bar til

Sum nevnt havi eg havt mína gongd í hetta lögting í nærum fimtan ár og í ellivu av hesum limur av eini samgongu sum landsstýrisumboð. Tey fyrru árin hevði eg tað gleði at arbeiða saman við fleiri eldri politikarum. Tá bar til at reka politikk í samvinnu — eisini tvørpolitiskari — hevði ein gjørt eina semju, so varð hon hildin, og ongín av teim, semjuna høvdu gjørt, royndu at vinna sær fyrirumir við samstundis at spæla andstöða.

Mál kundu viðgerast fyrri tað, tey stóðu fyrri og vóru verd, kundu viðgerast einsærir uttan at verða tikin gisli fyrri hóp av øðrum málum. T.d. vóru vit — umboð úr øllum flokkum — saman í Grønlandi, Íslandi og aðrastaðni og royndu at draga eina felags línu til frama fyrri Føroyar. Eitt landsstýri var loyalt í síni viðgerð av viðurskiftum hjá einstaklingum og mál vórðu ikki drigin út á geilur til almenna umrøðu, meðan tey fingur viðgerð í landsstýri, figgarnevd ella hjá umsitingini.

Eitt bein í samgongu — eitt í andstöðu

Ein litil broyting kom í í 1975, tá Pauli Ellefsen uttanfyrri samgongu